De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Erfgoed en Kunsten
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Onze referentie
67150580

Uw brief
28 september 2026

Uw referentie
32 820

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Datum 6 november 2026

Betreft Reactie op de vragen over kabinetsreactie advies 'Ieder zijn aandeel' en evaluatie cultuurleningen

Hierbij stuur ik u de antwoorden op de vragen van de commissie over mijn brief van 2 juli 2026 inzake de Kabinetsreactie advies 'Ieder zijn aandeel' en evaluatie cultuurleningen.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Rianne Letschert

Inhoud

I Vragen en opmerkingen uit de fracties
- **Inbreng van de leden van de D66-fractie**
- **Inbreng van de leden van de VVD-fractie**
- **Inbreng van de leden van de PRO-fractie**
- **Inbreng van de leden van de CDA-fractie**
- **Inbreng van de leden van de BBB-fractie**
- **Inbreng van de leden van de Groep Markuszower**

II Reactie van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

Inbreng van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de kabinetsreactie op het advies 'Ieder zijn aandeel' van de Raad voor Cultuur en de evaluatie van de cultuurleningen. Deze leden vinden het belangrijk dat de culturele en creatieve sector ook op de lange termijn kan rekenen op een gezonde financiering. Publieke financiering vormt daarvoor een belangrijke basis. Ook zien de leden kansen om andere vormen van financiering beter te benutten en de samenwerking tussen overheden, private financiers en culturele organisaties te versterken. Zij hebben hierover nog enkele vragen aan de minister.

De leden van de D66-fractie lezen dat de Raad voor Cultuur aandacht vraagt voor een structurele indexatie van subsidies en dat de minister erkent dat culturele instellingen vaak maar beperkte mogelijkheden hebben om stijgende lonen en prijzen zelf op te vangen. Tegelijkertijd ziet de minister bezwaren tegen het wettelijk vastleggen van deze indexatie. Ziet minister mogelijkheden om, zonder indexatie wettelijk vast te leggen, culturele instellingen wel meer voorspelbaarheid te bieden over de ontwikkeling van hun subsidie wanneer lonen en prijzen stijgen? Kan de minister daarbij aangeven in hoeverre verschillen in de wijze waarop Rijk, provincies, gemeenten en cultuurfondsen omgaan met loon- en prijsontwikkelingen op dit moment tot knelpunten leiden voor instellingen die financiering van meerdere overheden ontvangen?

De leden van de D66-fractie steunen de inzet van de minister om met provincies en gemeenten afspraken te maken over de samenhang van het cultuurstelsel, de taakverdeling tussen overheden, regionale spreiding en het opbouwen van weerstandsvermogen. Kan de minister nader toelichten naar welke mogelijkheden zij kijkt? Wordt daarbij bijvoorbeeld gekeken naar meer duidelijkheid voor culturele instellingen over welke overheid waarvoor verantwoordelijk is? En hoe worden culturele organisaties en brancheverenigingen betrokken bij de gesprekken met medeoverheden over het nieuwe cultuurbestel, zodat ook hun ervaringen met verschillende financieringsvoorwaarden daarin worden meegenomen?

De leden van de D66-fractie zijn positief over de verkenning die de minister samen met private financiers start om beter in kaart te brengen welke fondsen en financiers actief zijn in de culturele sector en om te komen tot een structurelere dialoog tussen publieke en private financiers. Wanneer verwacht de minister deze verkenning af te ronden en is zij voornemens de uitkomsten hiervan met de Kamer te delen? En hoe gaat de minister voorkomen dat een betere samenwerking tussen financiers vooral ten goede komt aan grotere instellingen die al over uitgebreide fondsenwervingsnetwerken beschikken?

De leden van de D66-fractie lezen dat verbeteringen mogelijk zijn in de ANBI-wetgeving en dat zij bij het bredere gesprek over filantropie de belangen van de culturele en creatieve sector onder de aandacht brengt. Welke knelpunten voor culturele instellingen ziet de minister op dit moment bij het gebruik van de ANBI-status en andere mogelijkheden om particuliere giften aan te trekken? Welke daarvan brengt zij onder de aandacht van haar collega's?

De leden van de D66-fractie zijn verheugd dat uit de evaluatie van SEO blijkt dat de cultuurleningen doeltreffend en doelmatig zijn en dat de combinatie van financiering en begeleiding ook bijdraagt aan de zakelijke ontwikkeling van culturele organisaties. Deze leden steunen daarom de keuze van de minister om het beschikbare budget de komende jaren stapsgewijs met € 6 miljoen te verhogen. Kan de minister toelichten volgens welk tijdpad deze aanvullende
€ 6 miljoen beschikbaar komt? Wat betekent deze uitbreiding naar verwachting voor het aantal culturele ondernemers en organisaties dat gebruik kan maken van de cultuurleningen?

De leden van de D66-fractie vinden het belangrijk dat culturele organisaties voldoende ruimte hebben om financiële reserves op te bouwen zodat zij tegenvallers kunnen opvangen, kunnen investeren en minder kwetsbaar zijn voor financiële schommelingen. Deze leden constateren dat subsidievoorwaarden het opbouwen van een gezond weerstandsvermogen in de praktijk kunnen beperken. Welke mogelijkheden ziet de minister om culturele organisaties meer ruimte te geven om een passend weerstandsvermogen op te bouwen? En hoe kan daarbij worden voorkomen dat verschillende voorwaarden van Rijk, gemeenten, provincies en cultuurfondsen elkaar tegenwerken?

De leden van de D66-fractie constateren dat private financiering vaak makkelijker tot stand komt wanneer er ook sprake is van een stabiele publieke financiële basis. Deze leden zien publieke financiering daarmee niet alleen als basisfinanciering, maar ook als mogelijke hefboom voor private investeringen. Hoe weegt de minister deze wisselwerking mee in haar inzet om private financiering van cultuur te vergroten?

Inbreng van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de minister over ‘Ieder zijn aandeel’ en de evaluatie van cultuurleningen. Deze leden

onderschrijven het belang van het brede scala aan financieringsbronnen, van private investeringen, subsidies, giften, sponsoring tot cultuurleningen.

De leden van de VVD-fractie ondersteunen de oproep van de Raad voor Cultuur om meer duidelijkheid te creëren in de rolverdeling tussen publieke en private financiers. Deze leden ondersteunen ook de start door de minister van een verkenning om de verschillende fondsen en financiers in de sector beter in kaart te brengen. De leden vragen zich wel af welke vorm de dialoog tussen publieke en private financiers zal krijgen en hoe dit gaat leiden tot een betere afstemming tussen de verschillende partijen van de inzet van financiële instrumenten.

De leden van de VVD-fractie constateren dat de minister de komende vier jaar € 1,4 miljoen ter beschikking wordt gesteld voor het matchingsproject en dat ondersteunen deze leden. De vraag is of dit structureel iedere vier jaar beschikbaar wordt gesteld of dat dit incidenteel is.

De leden van de VVD-fractie zien de beantwoording met belangstelling tegemoet.

Inbreng van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het advies ‘Ieder zijn aandeel’ en de kabinetsreactie in de onderhavige brief. Deze leden zien dat kunst en cultuur bijdragen aan verbinding en creativiteit in onze samenleving, maar zijn ook blij dat de minister in haar brief de aanzienlijke economische betekenis van de creatieve en culturele sector erkent in termen van werkgelegenheid, innovatie en een aantrekkelijk vestigingsklimaat in heel Nederland. Nederland heeft dan ook een groot belang bij een bloeiende culturele sector. Investeren in cultuur is dus niet alleen in het belang van culturele instellingen, maar ook van individuele makers in de creatieve en culturele sector en van de samenleving als geheel.

De leden van de PRO-fractie merken op dat al in 2024 de Kamer de motie van de leden Rooderkerk en Mohandis heeft aangenomen over onderzoeken hoe een bloeiende culturele sector in heel Nederland beter geborgd kan worden.[1] Deze leden lezen met instemming dat de Raad voor Cultuur de misvatting bestrijdt dat een afname in publieke financiering valt te compenseren met meer private financiering. Hoe welkom private investeringen, giften en sponsoring immers ook kunnen zijn in de culturele en creatieve sector, ze bieden lang niet altijd instellingen of individuele makers het vertrouwen en de stabiliteit in financiering waarbij een bloeiende culturele sector gebaat is. De minister vat in haar brief de analyse van de Raad voor Cultuur in dezen samen. Mogen de leden hieruit afleiden dat ook zij deze misvatting afwijst?

Voorts merken de leden van de PRO-fractie op dat sinds 2005 de overheidsuitgaven aan cultuur weliswaar in absolute zin zijn gestegen, maar de Raad voor Cultuur constateert

[1] Kamerstuk 36 600 VIII, nr. 50.

dat dit cultuurbudget als aandeel van de totale rijksbegroting daalde van 0,47 procent naar 0,35 procent. In vergelijking met andere sectoren levert de cultuursector volgens de Raad hierdoor inmiddels jaarlijks ruim € 500 miljoen in. De minister lijkt deze analyse te betwisten met een verwijzing naar incidentele middelen voor bijvoorbeeld energiecompensatie corona. Deze leden vragen wat het beeld van de ontwikkeling van het cultuurbudget wordt als men het corrigeert op zulke incidentele middelen.

De minister neemt de aanbeveling voor een structurele intensivering van de publieke financiering niet over, onder verwijzing naar het regeerakkoord, dat geen extra middelen voor cultuur beschikbaar stelt. Hoe verhoudt het niet investeren in een stabielere publieke financieringsbasis zich tot de conclusie van de Raad voor Cultuur dat private financiering publieke financiering volgt en dat publiek geld noodzakelijk is om privaat geld te mobiliseren?

De leden van de PRO-fractie constateren dat de minister ook stelt dat het eventueel wettelijk vastleggen van indexatie van loon- en prijsbijstelling de ongelijkheid tussen verschillende sectoren op de OCW-begroting zou vergroten. Uit de brief van de vorige minister[2] maken deze leden op dat het primair onderwijs (inclusief speciaal onderwijs), studiefinanciering en de rijksbijdrage aan de media een wettelijk verplichte prijsbijstelling, zonder voorbehoud, kennen. Kan de minister specificeren op welke andere sectoren op de OCW-begroting zij doelt, ten opzichte waarvan zij zo'n "grotere ongelijkheid" zou afwijzen?

De leden van de PRO-fractie merken voorts op dat de Raad voor Cultuur er ook op wijst dat een systeem zoals de cultuursector stabiele elementen nodig heeft waaromheen, waarbinnen en van waaruit dynamiek kan ontstaan of in confrontatie waarmee het nieuwe kan ontstaan. Hoe verwacht de minister – behalve door de verlenging van de subsidietermijn van cultuursubsidies naar acht jaar – de stabiliteit van culturele organisaties te vergroten, ook in financiële zin? De Raad voor Cultuur adviseert bijvoorbeeld publieke financiers om meer weerstandsvermogen toe te staan aan culturele organisaties bij subsidieverlening. Dat versterkt hun financiële positie. Deelt de minister het oordeel van de Raad voor Cultuur dat het hebben van een voldoende weerstandsvermogen een noodzakelijk onderdeel is van een gezonde bedrijfsvoering voor culturele organisaties? Waarom neemt de minister de aanbeveling niet over om culturele organisaties in staat te stellen een weerstandsvermogen van 12 tot 20 procent op te bouwen, en welke concrete norm wil zij dan wél met provincies, gemeenten en cultuurfondsen afspreken?

De leden van de PRO-fractie wijzen erop dat het coalitieakkoord extra aandacht belooft voor landelijke dekking van cultuurvoorzieningen en regionale spreiding.[3] Hoe denkt de minister deze regionale spreiding en landelijke dekking van cultuurvoorzieningen

[2] Kamerstuk 36 600 VIII, nr. 36.

[3] *Aan de slag Bouwen aan een beter Nederland Coalitieakkoord 2026-2030*, blz. 50.

daadwerkelijk te verbeteren, nu zij hiervoor geen aanvullende structurele middelen beschikbaar stelt?

De leden van de PRO-fractie merken op dat het kabinet voornemens heeft om te bezuinigen op het ambtenarenapparaat. Welke consequenties hebben deze bezuinigingen voor de systeemverantwoordelijkheid van de minister voor cultuur?

De leden van de PRO-fractie constateren dat het kabinet het belangrijk vindt om het geven aan goede doelen fiscaal aantrekkelijk te houden en de minister steunt gezamenlijke CBF-erkenning voor de culturele sector en aansluiting bij Goede Doelen Nederland. Deze leden vragen de minister om te kwantificeren welke gedragseffecten zij hiervan verwacht bij giften aan cultuurdoelen.

Tot slot merken de leden van de PRO-fractie op dat SEO Economisch Onderzoek in haar evaluatie van cultuurleningen concludeert dat deze doeltreffend en doelmatig zijn en dat de verhouding tussen maatschappelijke kosten en bereikte effecten erg positief is. Tegelijkertijd geeft het Cultuurfonds te kennen[4] dat het binnen tien maanden haar volledige € 6 miljoen heeft uitgeleend, maar het de Cultuurfondslening wil uitbreiden met € 10 miljoen om te voldoen aan de enorme vraag, want veel culturele instellingen willen groeien en hebben ideeën om te vernieuwen, maar ze lopen vast op de financiering. Welke rol ziet de minister voor zichzelf bij een dergelijke eventuele uitbreiding van dit revolverende fonds?

Inbreng van de leden van de CDA-fractie

Ieder zijn aandeel
De leden van de CDA-fractie danken de minister voor de kabinetsreactie op het advies van de Raad voor Cultuur. De minister plaatst enkele kanttekeningen bij de analyse van de Raad dat het cultuurbudget niet is meegegroeid met de totale uitgaven van de rijksoverheid. Kan de minister dit verder onderbouwen met cijfers? Hoe hebben de cultuuruitgaven zich volgens de minister ontwikkeld in de afgelopen jaren, ook ten opzichte van de overheidsuitgaven?

De leden van de CDA-fractie hebben begrip voor de afwegingen die de minister schetst ten aanzien van het wettelijk vastleggen van de indexatie van lonen en prijzen. Dit onderwerp moet in een breder perspectief dan alleen cultuur of de OCW-begroting bezien worden. Daarom vragen deze leden of de minister een rijksbreed overzicht kan geven bij welke beleidsthema's of begrotingsartikelen de indexatie van lonen en prijzen wel wettelijk is vastgelegd en waarom, zodat deze leden zich hiervan een beeld kunnen vormen.

[4] "Culturele instellingen profiteren van 6 miljoen aan kapitaalinjectie dankzij Cultuurfondslening" (Culturele instellingen profiteren van 6 miljoen aan kapitaalinjectie dankzij Cultuurfondslening - De Erfgoedstem).

De leden van de CDA-fractie vragen graag aandacht voor het domeinoverstijgende belang van cultuur. Cultuur heeft naast haar intrinsieke waarde ook een belangrijke maatschappelijke functie en speelt bijvoorbeeld een belangrijke rol in de beweging van zorg naar welzijn en de sociale basis. Deze leden lezen dat de minister niet voornemens is om een meerjarenplan cultuur en het sociaal domein op te stellen, terwijl dit wel eerder is toegezegd aan de Kamer. Deelt de minister wel dat hier grote kansen liggen en zo ja, waarom is zij niet bereid om tot een meerjarenplan te komen?

De leden van de CDA-fractie delen met de minister dat filantropie een grote rol speelt bij bijdragen aan de culturele sector. Deze leden lezen dat de minister het schenken aan kunst en cultuur onder de aandacht wil brengen. Hoe gaat de minister dit doen? Ook de fiscale regelingen zoals de giftenaftrek en de ANBI-wetgeving zijn hiervoor essentieel. Welke knelpunten en verbeteringen ziet de minister specifiek als het gaat om de culturele sector? Hoe kijkt de minister bijvoorbeeld naar de culturele ANBI-status en het beperkte effect hiervan bij grote giften?

Evaluatie cultuurleningen
De leden van de CDA-fractie dat het instrument van de cultuurlening als doelmatig en doeltreffend is geëvalueerd. Deze leden zijn blij dat de komende jaar meer budget voor deze leningen beschikbaar komt. De leden constateren wel dat veruit het grootste deel van de leningen wordt verstrekt in de Randstad en specifiek in Amsterdam. Deelt de minister dat een goede regionale spreiding van de cultuurleningen belangrijk is? Hoe wil de minister ervoor zorgen dat de leningen in heel Nederland door de hele sector gebruikt worden? Wil de minister de Kamer zo snel mogelijk informeren over de uitkomsten van de gesprekken met Cultuur+Ondernemen en de stappen die op dit punt ondernomen worden?

Inbreng van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie lezen dat uit de evaluatie van de cultuurleningen blijkt dat gebruikers relatief vaak zijn geconcentreerd in Amsterdam en de Randstad, terwijl de minister met Cultuur+Ondernemen in gesprek wil gaan over de landelijke spreiding van deze leningen.

Deze leden vragen of de minister inzichtelijk kan maken welk aandeel van de cultuurleningen in de afgelopen vier jaar terecht is gekomen in de Randstad en welk aandeel daarbuiten, uitgesplitst naar provincie. Ook vragen zij hoe de minister verklaart dat de cultuurleningen, die landelijk beschikbaar zijn, in de praktijk relatief sterk geconcentreerd zijn in Amsterdam en de Randstad. Voorts vragen zij welke concrete maatregelen de minister gaat nemen om ervoor te zorgen dat culturele ondernemers en organisaties in dorpen, kleinere gemeenten en landelijke regio's beter toegang krijgen tot de cultuurleningen. Tot slot vragen zij of de minister bereid bij de uitbreiding van het budget voor cultuurleningen expliciet te monitoren of het aanvullende geld daadwerkelijk leidt tot een betere regionale spreiding. Zo ja, hoe wordt de Kamer hierover geïnformeerd?

Daarnaast lezen de leden van de BBB-fractie dat kleinere en middelgrote culturele organisaties volgens de Raad voor Cultuur vaak lokaal en regionaal geworteld zijn, maar tegelijkertijd minder gemakkelijk private financiering aantrekken dan grotere en bekendere instellingen. Ook hier hebben deze leden een aantal vragen over. Hoe voorkomt de minister dat de sterkere inzet op private financiering, filantropie en matchfunding vooral ten goede komt aan grote culturele instellingen die al beschikken over professionele fondsenwervers en uitgebreide netwerken? Hoe worden kleine culturele organisaties, lokale musea, muziekverenigingen, podia en andere lokaal gewortelde initiatieven in staat gesteld om eveneens gebruik te maken van matchfunding en private financiering? Voorts vragen de leden of de minister de zorg deelt dat een financieringsmodel dat sterker leunt op private bijdragen regionale verschillen juist kan vergroten, omdat het vermogen om private financiering aan te trekken niet overal in Nederland gelijk is. Hoe wil zij dit voorkomen? Ten slotte vragen de leden of bij de verdere uitwerking van het cultuurbeleid ook wordt gekeken naar de positie van cultuurvormen die sterk verbonden zijn met de identiteit van dorpen en regio's, waaronder lokale tradities, verenigingen en immaterieel erfgoed.

Inbreng van de leden van de Groep Markuszower

De leden van de Groep Markuszower hebben kennisgenomen van de brief van de minister. Deze leden wachten de beantwoording met belangstelling af.

II Reactie van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Het is goed om te merken dat dit onderwerp de aandacht van de betrokken fracties heeft. Ik zal de beantwoording van de vragen van de leden van de fracties één voor één doen, te beginnen bij de vragen van de leden van D66.

De leden van de D66-fractie vragen mij of ik mogelijkheden zie om, zonder indexatie wettelijk vast te leggen, culturele instellingen wel meer voorspelbaarheid te bieden over de ontwikkeling van hun subsidie wanneer lonen en prijzen stijgen. Ze vragen mij daarbij ook om aan te geven in hoeverre verschillen in de wijze waarop Rijk, provincies, gemeenten en cultuurfondsen omgaan met loon- en prijsontwikkelingen op dit moment tot knelpunten leiden voor instellingen die financiering van meerdere overheden ontvangen.

Ik zie mogelijkheden om de voorspelbaarheid te vergroten door meer inzicht te bieden in de manier waarop bij de subsidieregelingen rekening wordt gehouden met loon- en prijsontwikkelingen. Daarbij kan worden gedacht aan het communiceren over de uitgangspunten en systematiek die worden gehanteerd, zonder dat daarmee vooraf zekerheid kan worden geboden over de omvang van een eventuele bijstelling. Dat is namelijk afhankelijk van de beschikbare middelen en de gemaakte politieke keuzes.

Wanneer culturele instellingen financiering ontvangen van verschillende financiers, kunnen verschillen in de wijze waarop loon- en prijsontwikkelingen worden verwerkt tot

onzekerheid leiden. Dit kan met name knellen wanneer de kosten van een instelling stijgen, terwijl de verschillende financiers deze stijging niet of op verschillende manieren in hun bijdragen verwerken. De mate waarin dit in de praktijk tot concrete knelpunten leidt, hangt mede af van de financieringsmix en de afspraken die instellingen met hun verschillende financiers hebben.

De leden van de D66-fractie vragen mij nader toe te lichten naar welke mogelijkheden ik kijk bij de afspraken die ik maak bij met provincies en gemeenten over de samenhang van het cultuurstelsel. Ze vragen in het verlengde daarvan hoe culturele organisaties en brancheverenigingen worden betrokken bij de gesprekken met medeoverheden over het nieuwe cultuurbestel, zodat ook hun ervaringen met verschillende financieringsvoorwaarden daarin worden meegenomen.

Met medeoverheden worden afspraken gemaakt over welke verantwoordelijkheid Rijk, provincies en gemeenten hebben voor de toegang tot cultuur en voor de culturele infrastructuur in hun regio. Hiervoor wordt het Algemeen kader interbestuurlijke verhoudingen cultuur herzien. Daarnaast onderzoek ik samen met de Rijkscultuurfondsen en andere overheden verdere afstemming en, waar mogelijk, vereenvoudiging van de aanvraag- en verantwoordingsprocedures.

Als subsidieverstrekkers hebben Rijk, provincies en gemeenten direct contact met culturele organisaties en ontvangen zij signalen over wat goed gaat en wat beter kan. Daarnaast wordt periodiek overleg gevoerd met de verschillende brancheverenigingen, waarbij ook het cultuurbestel onderwerp van gesprek is.

De leden van de D66-fractie vragen mij wanneer de verkenning naar private fondsen in de culturele sector is afgerond en of ik deze ook met de Kamer deel. Daarnaast willen ze weten hoe ik wil voorkomen dat een betere samenwerking tussen financiers vooral ten goede komt aan grotere instellingen die al over uitgebreide fondsenwervingsnetwerken beschikken.

De verkenning is gestart. Er is gezamenlijk een lijst met vragen opgesteld om inzicht te krijgen in de specifieke kenmerken van verschillende private fondsen. Omdat de op te halen informatie bedrijfsgevoelig is, heb ik met de private fondsen afgesproken deze vertrouwelijk te behandelen. Daarom deel ik dit niet met de Kamer. Wel zal ik de Kamer later informeren over eventuele vervolgstappen.

Ik ben van mening dat een betere samenwerking tussen financiers juist kleinere organisaties ten goede komt, omdat deze vaak niet over uitgebreide fondsenwervingsnetwerken beschikken. Een betere afstemming tussen financiers zorgt immers voor een betere blik op de delen van de sector waar nu nog weinig financiering voor is.

De leden van de D66-fractie vragen mij welke knelpunten ik voor culturele instellingen zie bij het gebruik van de ANBI-status en andere mogelijkheden om particuliere giften aan te trekken en welke ik daarvan onder de aandacht breng van mijn collega's.

De ANBI-status biedt culturele instellingen een belangrijke mogelijkheid om particuliere giften aan te trekken. Tegelijkertijd brengt de status voorwaarden en administratieve en publicatieverplichtingen met zich mee. Ik ben mij ervan bewust dat deze voorwaarden in de praktijk aandacht vragen van culturele instellingen en blijf signalen uit de sector hierover volgen. Waar nodig breng ik deze onder de aandacht van mijn collega's. Dat doe ik mede met het oog op een goede balans tussen de fiscale stimulering van giften en de uitvoerbaarheid van de regeling.

De leden van de D66-fractie vragen mij om een toelichting over het tijdspad waarin de € 6 miljoen voor de cultuurleningen beschikbaar komt en wat dit betekent voor het aantal culturele ondernemers en organisaties dat gebruik kan maken van de cultuurleningen?

De € 6 miljoen wordt in vier jaar aan het budget voor de cultuurleningen toegevoegd. De eerste toevoeging heeft al dit jaar plaatsgevonden. De verwachte gemiddelde hoogte van de cultuurleningen is € 75.000. Door de toevoeging van de extra middelen kunnen dus ongeveer 80 leningen extra worden uitgezet. De cultuurlening kent een revolverend karakter, wat betekent dat de aflossingen van de leningen opnieuw worden ingezet voor het verstrekken van nieuwe leningen. Het uiteindelijk aantal leningen dat met deze € 6 miljoen kan worden verstrekt is dus hoger.

De leden van de D66-fractie vragen mij welke mogelijkheden ik zie om culturele organisaties meer ruimte te geven om een passend weerstandsvermogen op te bouwen en hoe ik kan voorkomen dat verschillende voorwaarden van Rijk, gemeenten, provincies en cultuurfondsen elkaar tegenwerken.

Bij de beoordeling van het eigen vermogen is het van belang om onderscheid te maken tussen drie componenten: het vermogen dat een organisatie bij aanvang van de subsidieperiode heeft, het vermogen dat tijdens die periode ontstaat, en de reserves die worden aangehouden om financiële risico's af te dekken. Deze drie componenten vragen om een verschillende benadering en kunnen niet op één lijn worden beoordeeld.

Bij de beoordeling van de subsidieaanvragen voor de BIS-periode 2025–2028 woog de Raad voor Cultuur de bedrijfsmatige gezondheid zwaar mee. De Raad beoordeelde onder meer of de begroting voor 2025–2028 realistisch en goed onderbouwd was, mede in het licht van de financiële positie in 2021–2024. Ook keek de Raad naar de financieringsmix, het verdienmodel en de risicoanalyse van mogelijke mee- en tegenvallers. Het uitgangspunt is dat organisaties voldoende financiële ruimte hebben om risico's op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van een goed onderbouwde behoefte aan publieke middelen.

Tijdens de subsidieperiode volg ik de financiële gezondheid van culturele organisaties aan de hand van kengetallen zoals solvabiliteit, liquiditeit en weerstandsvermogen. Als deze cijfers zorgen oproepen, bespreek ik die met de betreffende organisatie. Voor

langjarige subsidies stelt het Rijk op dit moment geen algemene bovengrens aan het weerstandsvermogen.

Ook bij de verantwoording aan het einde van de subsidieperiode wil ik rekening houden met het eigen vermogen. Een positief resultaat of een toename van het eigen vermogen leidt dus niet automatisch tot een lagere subsidie of terugvordering. Ik betrek bij de beoordeling de bestemming en herkomst van het vermogen en de financiële risico's van de organisatie. Zo voorkom ik dat organisaties worden ontmoedigd om verantwoord reserves op te bouwen en zie ik tegelijk toe op een zorgvuldige besteding van publieke middelen.

De Raad voor Cultuur concludeerde in zijn advies *Ieder zijn aandeel dat* het Rijk, provincies en gemeenten deels dezelfde, maar ook verschillende financiële indicatoren hanteren. Ook tussen provincies en gemeenten onderling bestaan verschillen. Voor organisaties die afhankelijk zijn van meerdere financiers kunnen deze verschillen leiden tot onzekerheid over de ruimte om reserves op te bouwen. Zoals ik in mijn brief van 9 oktober[5] heb aangegeven, onderzoek ik daarom samen met de rijkscultuurfondsen en andere overheden mogelijkheden om de aanvraag- en verantwoordingsprocedures beter op elkaar af te stemmen en waar mogelijk verder te vereenvoudigen. Het weerstandsvermogen maakt onderdeel uit van dit gesprek.

De leden van de D66-fractie vragen mij als laatste hoe ik de wisselwerking tussen publieke en private financiering meeweeg in mijn opzet om de private financiering van cultuur te vergroten.

Ik zie publieke en private financiering als bronnen die elkaar kunnen versterken. Bij mijn inzet om private financiering van cultuur te vergroten, weeg ik daarom mee dat publieke middelen onder bepaalde voorwaarden private financiering kunnen mobiliseren en dat private financiering op haar beurt kan bijdragen aan een bredere en stabielere financieringsbasis. Bij de inzet van incidentele publieke middelen kijk ik bijvoorbeeld naar mogelijkheden om private partijen hierbij te betrekken en hun expertise, netwerk en middelen te benutten. Daarnaast zet ik in op een betere afstemming tussen publieke en private partijen en op het vergroten van inzicht in de wisselwerking tussen verschillende financieringsbronnen, onder meer via het matchfundingproject van voordekunst en het Cultuurfonds. Als laatste ben ik in gesprek met DOEN Participaties over hun investeringsfonds voor de culturele en creatieve sector. Gezien het vernieuwende karakter en de mogelijke voorbeeldwerking onderzoek ik of, en zo ja op welke wijze, het ministerie aan de ontwikkeling van het fonds kan bijdragen.

De leden van de VVD-fractie vragen mij hoe de dialoog tussen publieke en private financiers vorm zal krijgen en hoe dit gaat leiden tot een betere afstemming tussen de verschillende partijen van de inzet van financiële instrumenten.

[5] Kamerstukken II 2026/2027, 32 850, nr 590.

Ik heb kennisgemaakt met de directeur/bestuurders van enkele private fondsen. Ik kijk positief terug op dit gesprek. We hebben afgesproken dat we begin volgend jaar opnieuw om tafel gaan. Een betere afstemming begint immers met elkaar kennen. Ik wil het eerdergenoemde proces met de private fondsen afwachten voor ik de dialoog tussen publieke en private financiers verder vormgeef. Mijn medewerkers houden goed contact met deze fondsen.

De leden van de VVD-fractie vragen mij of het bedrag van € 1,4 miljoen dat voor het matchingsproject beschikbaar is een structurele of incidentele financiering is.

Het budget voor het matchingsproject is incidenteel. Na de periode zal ik het project met de initiatiefnemers evalueren. Op basis van die evaluatie kunnen we kijken naar een vervolg.

De leden van de PRO-fractie vragen of ik net als de Raad voor Cultuur de misvatting bestrijd dat een afname in publieke financiering valt te compenseren met meer private financiering

Ik deel de opvatting van de raad dat een afname in publieke investeringen niet wordt gecompenseerd door meer private financiering. Dit is overigens geen nieuwe conclusie. In het advies van de WRR *Filantropie op de grens van overheid en markt* uit 2018 wordt in grote lijnen hetzelfde geconcludeerd. In het rapport is te lezen dat “er geen sprake [lijkt te zijn] van een ‘waterbed’ tussen verzorgingsstaat en ‘participatiesamenleving’, waarbij filantropie bezuinigingen van de overheid compenseert.”

De leden van de PRO-fractie vragen mij wat het beeld is van de ontwikkeling van het cultuurbudget als men het corrigeert op incidentele middelen.

De beantwoording van deze vraag vergt een omvangrijke analyse van de uitgaven van de Rijksoverheid en uitvoerende diensten. Ik geef er daarom de voorkeur aan die capaciteit in te zetten op prioriteiten die directer bijdragen aan de beleidsmatige afwegingen die voorliggen. Daarbij komt dat ik het historische aandeel van cultuur in de rijksuitgaven op zichzelf geen geschikte maatstaf vind om te beoordelen of sprake is van een toereikend niveau van investeringen in cultuur.

De leden van de PRO-fractie vragen mij hoe het niet investeren in een stabielere publieke financieringsbasis zich verhoudt tot de conclusie van de Raad voor Cultuur dat private financiering publieke financiering volgt en dat publiek geld noodzakelijk is om privaat geld te mobiliseren.

In 2026 besteedt de Rijksoverheid via de cultuurbegroting (OCW, artikel 14) bijna € 1,5 miljard aan cultuur. Daarnaast investeren ook gemeenten en provincies in de culturele sector. Daarmee is naar mijn oordeel sprake van een substantiële en structurele publieke financieringsbasis voor de sector. De vraag of deze publieke bijdrage verder zou moeten worden verhoogd, is een andere vraag.

Ik herken daarbij de conclusie van de Raad voor Cultuur dat publieke financiering een belangrijke rol kan spelen bij het aantrekken van private financiering. Dat betekent echter niet dat iedere verhoging van publieke financiering automatisch leidt tot meer private financiering, of dat een verhoging van de publieke bijdrage daarvoor de enige of meest effectieve route is. Het is daarom aan de sector en de verschillende overheden om ook te blijven zoeken naar mogelijkheden om private financiering te mobiliseren.

De leden van de PRO-fractie vragen mij of ik kan specificeren welke andere sectoren op de OCW-begroting ik doel, ten opzichte waarvan ik een "grotere ongelijkheid" zou afwijzen?

De enige OCW-sectoren waar het uitkeren van de prijsbijstelling wettelijk is vastgelegd zijn het primair onderwijs, studiefinanciering en media. Dit zijn uitzonderingen die om verschillende redenen historisch zijn ontstaan. Voor het voortgezet onderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs, het hoger onderwijs, onderzoek, emancipatie en cultuur geldt dat het uitkeren van de prijsbijstelling niet wettelijk is verankerd.

De leden van de PRO-fractie vragen mij of ik het oordeel van de Raad voor Cultuur deel dat het hebben van een voldoende weerstandsvermogen een noodzakelijk onderdeel is van een gezonde bedrijfsvoering voor culturele organisaties, waarom ik het voorstel om instellingen een weerstandsvermogen van 12 tot 20 procent op te laten kunnen bouwen niet overneem, en welk concrete norm ik dan wél met provincies, gemeenten en cultuurfondsen wil afspreken?

Ik ben het met de leden van PRO eens dat voldoende weerstandsvermogen een belangrijk onderdeel is van een gezonde bedrijfsvoering van culturele organisaties. Het stelt organisaties in staat om financiële tegenvallers op te vangen en draagt bij aan de continuïteit van een organisatie. Welk weerstandsvermogen passend is, kan verschillen per organisatie en is onder meer afhankelijk van de financiële positie, de activiteiten en de risico's waarmee een organisatie te maken heeft. Het voorstel om culturele instellingen een weerstandsvermogen van 12 tot 20 procent te laten opbouwen, neem ik daarom op dit moment niet over.

Zoals ik ook in het antwoord op de vraag van de D66-fractie heb opgeschreven, onderzoek ik samen met de rijkscultuurfondsen en andere overheden mogelijkheden om de aanvraag- en verantwoordingsprocedures beter op elkaar af te stemmen en waar mogelijk verder te vereenvoudigen. Het weerstandsvermogen maakt onderdeel uit van dit gesprek. Ik wil niet vooruitlopen op de uitkomsten hiervan door nu al een concreet percentage of een gezamenlijke norm af te spreken.

De leden van de PRO-fractie vragen mij hoe ik denk de regionale spreiding en landelijke dekking van cultuurvoorzieningen daadwerkelijk te verbeteren.

Ik onderzoek mogelijkheden om samen met provincies en gemeenten gerichte investeringen te kunnen doen in regionale infrastructuren. Met provincies en gemeenten ga ik in overleg over welk instrument daarvoor passend is en hoe dit kan

worden uitgewerkt. Helaas zijn er geen aanvullende structurele middelen. Dat betekent dat gezocht moet worden naar middelen binnen de huidige begroting. Mede daarom voer ik het gesprek met de medeoverheden, om vanuit de gedeelde verantwoordelijkheid voor toegang tot cultuur in heel Nederland te kijken welke eventuele herverdeling nodig, maar ook dragelijk is.

De leden van de PRO-fractie merken op dat het kabinet voornemens is om te bezuinigen op het ambtenarenapparaat en vragen mij welke consequenties deze bezuinigingen hebben voor de systeemverantwoordelijkheid van de minister voor cultuur?

De bezuinigingen op het ambtenarenapparaat vragen om keuzes in de inzet van capaciteit, ook waar het de systeemverantwoordelijkheid betreft. Het is op dit moment echter te vroeg om aan te geven welke concrete consequenties de taakstelling voor deze verantwoordelijkheden heeft. De uitwerking daarvan vindt plaats in het bredere traject van de taakstelling en de daarbij te maken keuzes.

De leden van de PRO-fractie constateren dat het kabinet het belangrijk vindt om het geven aan goede doelen fiscaal aantrekkelijk te houden en dat de minister een gezamenlijke CBF-erkenning voor de culturele sector en aansluiting bij Goede Doelen Nederland steunt. Deze leden vragen mij om te kwantificeren welke gedragseffecten ik verwacht bij giften aan cultuurdoelen.

Een CBF-erkenning kan voor de culturele sector een rol spelen, met name voor relatief nieuwe of minder bekende organisaties. Wanneer een instelling aangesloten is bij het CBF, kan dat gevers de zekerheid geven dat aan strenge checks en balances is voldaan. Dit kan net het verschil maken om gevers over de streep te trekken. Ik wil daarbij wel aangeven dat ik zie dat veel cultuurinstellingen ook zonder het CBF-keurmerk voldoen aan die checks. Organisaties die overheidssubsidies ontvangen, worden jaarlijks gecontroleerd.

Daarnaast herkennen gevers het CBF-keurmerk vaak al van andere organisaties waar ze aan geven. Dit versterkt mogelijk het vertrouwen en de bereidheid om ook aan cultuurdoelen te doneren. Hoewel het lastig is om exacte gedragseffecten te kwantificeren, kan de erkenning dus een positieve invloed hebben op de giftenbereidheid, met name door het vertrouwen in de sector te vergroten.

De leden van de PRO-fractie verwijzen naar de conclusie van SEO dat de cultuurleningen doeltreffend en doelmatig zijn en vragen mij welke rol ik voor mijzelf zie bij een eventuele uitbreiding van de leningen die het Cultuurfonds verstrekt.

De evaluatie die SEO heeft uitgevoerd gaat over de cultuurleningen die Cultuur+Ondernemen verstrekt. Daarvoor krijgen zij subsidie van het ministerie van OCW, en daarom vind ik het belangrijk om deze cultuurleningen te evalueren. Deze evaluatie gaat niet over de leningen die het Cultuurfonds, of een andere partij, verstrekt. Ik zie wel dat cultuurleningen in het algemeen een waardevol aanvullend instrument zijn

op het bestaande financieringsaanbod voor de sector. Ik zie voor mezelf geen rol in de uitbreiding van de leningen die het Cultuurfonds verstrekt.

De leden van de CDA-fractie vragen mij hoe de cultuuruitgaven zich hebben ontwikkeld in de afgelopen jaren, ook ten opzichte van de overheidsuitgaven?

Zoals ik ook in de beantwoording van de vraag van de leden van de PRO-fractie heb beschreven, vergt de beantwoording van deze vraag een omvangrijke analyse van de uitgaven van de Rijksoverheid en uitvoerende diensten. Ik geef er de voorkeur aan capaciteit in te zetten op prioriteiten die directer bijdragen aan de beleidsmatige afwegingen die voorliggen. Daarbij komt dat ik het historische aandeel van cultuur in de rijksuitgaven op zichzelf geen geschikte maatstaf vind om te beoordelen of sprake is van een toereikend niveau van investeringen in cultuur

De leden van de CDA-fractie vragen mij of ik een rijksbreed overzicht kan geven bij van welke beleidsthema's of begrotingsartikelen waar de indexatie van lonen en prijzen wel wettelijk is vastgelegd en waarom.

Er is geen rijksbreed overzicht van beleidsthema's of artikelen waar de indexatie wettelijk voor verplicht is.

De leden van de CDA-fractie vragen mij of ik kansen zie voor cultuur en het sociaal domein en waarom ik niet bereid ben om tot een meerjarenplan te komen.

Ik zet mij via tal van wegen in voor dit onderwerp, bijvoorbeeld via de Bestuurlijke Afspraken Cultuurbeoefening, waarin ik samen met gemeenten en provincies werk aan het versterken van deze verbinding tussen cultuur en sociaal-maatschappelijke opgaven, zoals het sociaal domein, de zorg of leefomgeving.

Op lokaal niveau gebeurt er al heel veel, dat hoor ik ook van mijn collega-bestuurders van gemeenten en provincies. Dit wordt onder andere ook beschreven in 'Hoopvol pionieren voor een nieuw paradigma', een publicatie van VNG en LKCA. Ook wil ik opmerken dat wanneer sectoren evident (kunnen) profiteren van de inzet van cultuur bij maatschappelijke vraagstukken, ik ervan uitga dat zij ook zélf de verbinding met cultuur zoeken. Ik zie ook dat dit steeds vaker gebeurt. In de toekomstbrief over mentale gezondheid en de ggz, die de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport vorige maand aan de Kamer hebben gestuurd[6], wordt bijvoorbeeld gewezen op de verbindende waarde van cultuur en de bijdrage daarvan aan de mentale gezondheid in Nederland. Ik ben met mijn collega van VWS in gesprek over hoe we hieraan verder invulling kunnen geven.

Ik zie dus zeker de inhoudelijke waarde van het onderwerp en vind het ook interessant. Tegelijkertijd denk ik dat het op dit moment niet verstandig is om hier een

[6] Kamerstukken II 2026/2027, 25 424, nr. 820.

meerjarenplan voor op te stellen. Een goed meerjarenplan vraagt een substantiële investering in tijd en capaciteit en die ruimte is er momenteel niet.

De leden van de CDA-fractie vragen mij welke knelpunten en verbeteringen ik zie in de fiscale regelingen als het gaat om de culturele sector en hoe ik kijk naar bijvoorbeeld de culturele ANBI-status en het beperkte effect hiervan bij grote giften.

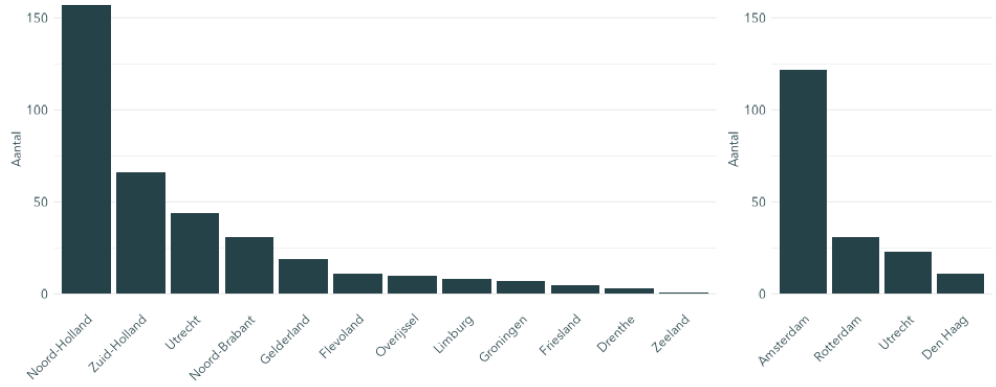
De culturele ANBI-status heeft zeker waarde. Het instrument helpt instellingen in gesprekken met stakeholders, zoals fondsen, gemeenten, wethouders en gevers, door legitimatie te bieden. Voor gevers heeft de status ook een symbolische waarde: de overheid geeft hiermee het signaal af dat zij het geven aan culturele doelen belangrijk vindt. Los van het exacte financiële voordeel, kan de ANBI-status mensen wel over de streep trekken om te doneren. Lopend onderzoek van de Universiteit Utrecht lijkt dit te onderschrijven. Ook daarom hecht ik aan de culturele ANBI-status.

De leden van de CDA-fractie vragen mij hoe ik ervoor wil zorgen dat de leningen in heel Nederland door de hele sector gebruikt worden. En vragen mij of ik de Kamer zo snel mogelijk wil informeren over de uitkomsten van de gesprekken met Cultuur+Ondernemen en de stappen die op dit punt ondernomen worden.

Ik onderschrijf het belang van regionale spreiding, evenals Cultuur+Ondernemen zelf. Cultuur+Ondernemen heeft daarom een aantal acties ondernomen om tot een betere regionale spreiding te komen. Zij hebben regelmatig contact met de provincies en de grotere gemeenten over culturele ontwikkelingen, zodat ze aan kunnen sluiten bij de specifieke behoeften in de verschillende regio's. Cultuur+Ondernemen is aanwezig bij regionale netwerkbijeenkomsten om het contact met culturele makers en organisaties te onderhouden. Ten slotte organiseert Cultuur+Ondernemen regionaal workshops om de kennis over financieringsmogelijkheden voor culturele makers en organisaties te vergroten. Als laatste biedt Cultuur+Ondernemen, in samenwerking met Qredits, leningen aan voor de BES-eilanden.

De leden van de BBB-fractie vragen mij of ik inzichtelijk kan maken welk aandeel van de cultuurleningen in de afgelopen vier jaar terecht is gekomen in de Randstad en welk aandeel daarbuiten, uitgesplitst naar provincie.

Op bladzijde 41 van het rapport van SEO staat een tabel met de regionale verdeling naar provincie en de G4. Voor de volledigheid heb ik deze tabel ook hieronder opgenomen. Het gaat in deze tabel om het aantal leningen per regio.



De leden van de BBB-fractie vragen hoe ik verklaar dat de cultuurleningen, die landelijk beschikbaar zijn, in de praktijk relatief sterk geconcentreerd zijn in Amsterdam en de Randstad en vragen mij in het verlengde daarvan welke concrete maatregelen ik ga nemen om ervoor te zorgen dat culturele ondernemers en organisaties in dorpen, kleinere gemeenten en landelijke regio's beter toegang krijgen tot de cultuurleningen.

SEO concludeert dat de groep ontvangers van leningen aan lijkt te sluiten bij waar cultuurorganisaties zich bevinden. De culturele en creatieve sector is volgens SEO relatief sterk geconcentreerd in stedelijke gebieden, met name in de Randstad en (regio) Amsterdam. Dat financiering vooral terechtkomt op plekken waar al veel bedrijven gevestigd zijn, is daarmee deels verklaarbaar. Tegelijk mag dat geen reden zijn om niet in te zetten op meer regionale spreiding. Ik vind ook dat het instrument voor iedereen in Nederland toegankelijk moet zijn. Maar of een lening een geschikt instrument is, is uiteindelijk een keuze die de maker, instelling of ondernemer zelf maakt. Voor verdere uitleg over de stappen die Cultuur+Ondernemen heeft gezet, verwijs ik de leden van de BBB-fractie naar mijn antwoord op de vraag van de leden van de CDA-fractie.

De leden van de BBB-fractie vragen mij of ik bereid ben om bij de uitbreiding van het budget voor cultuurleningen expliciet te monitoren of het aanvullende geld daadwerkelijk leidt tot een betere regionale spreiding.

Ik vind het belangrijk om de doelmatigheid en doeltreffendheid van het instrumentarium te monitoren. In een volgende evaluatie van de cultuurleningen zal ook weer aandacht zijn voor de geografische spreiding van de leningen.

De leden van de BBB-fractie vragen mij hoe ik voorkom dat de sterkere inzet op private financiering, filantropie en matchfunding vooral ten goede komt aan grote culturele instellingen die al beschikken over professionele fondsenwervers en uitgebreide netwerken, en hoe kleinere organisaties in staat gesteld worden om eveneens gebruik te maken van matchfunding en private financiering.

Ik zie het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheid, private partijen en de sector zelf om ervoor te zorgen dat ook kleinere organisaties kunnen profiteren van

private financiering, filantropie en matchfunding. Het is logisch dat grotere organisaties meer kunnen investeren in fondsenwerving, maar dat mag niet ten koste gaan van de toegankelijkheid voor kleinere partijen.

Daarom zet ik in op kennisversterking via Cultuur+Ondernemen en het programma Permanente Professionele Ontwikkeling (PPO), waar financieel-economische kennis een centrale plek heeft. Zo kunnen ook kleinere organisaties zich beter positioneren, zoals de Raad voor Cultuur terecht opmerkte. Daarnaast investeer ik in het matchingsprogramma, dat de samenwerking tussen financiers verbetert en de regeldruk vermindert, waardoor het voor kleinere organisaties makkelijker wordt om aan te sluiten. Tot slot ondersteun ik initiatieven zoals Nalaten aan Cultuur, die de kennis over filantropie en nalatenschappenwerving vergroten, juist ook bij kleinere organisaties.

De leden van de BBB-fractie vragen of ik hun zorg deel dat een financieringsmodel dat sterker leunt op private financiering, filantropie en matchfunding regionale verschillen juist kan vergroten, omdat het vermogen om private financiering aan te trekken niet overal in Nederland gelijk is. Hoe wil zij dit voorkomen?

Ik kan me voorstellen dat een financieringsmodel dat sterker leunt op private financiering, filantropie en matchfunding regionale verschillen in de hand kan werken, omdat de aanwezigheid van kapitaal ook per regio verschilt. Het is daarom ook niet mijn doel om naar een dergelijk model toe te werken. Ik vind het belangrijk dat de sector over een breed scala aan financieringsbronnen kan beschikken; van private investeringen, subsidies, giften, sponsoring tot cultuurleningen. Tegelijk vind ik het ook belangrijk aandacht te hebben voor de regionale verschillen.

Ik zie in de sector goede ontwikkelingen. Zo wordt in het project van het Cultuurfonds en voordekunst matchfunding verder ontwikkeld, zodat het instrument toegankelijk wordt voor individuele makers, collectieven en kleinere culturele organisaties in heel Nederland. Dit is precies waarom ik dit initiatief ondersteun. Er wordt een infrastructuur opgezet waarin provincies, gemeenten en lokale private fondsen kunnen aansluiten, waardoor landelijke financiering wordt gekoppeld aan lokale middelen, kennis en netwerken. Tegelijkertijd wordt het netwerk van financiers actief uitgebreid, met een sterke focus op regionale samenwerking. In Flevoland en Gelderland zien we al succesvolle voorbeelden van hoe landelijke en regionale financiers samenwerken om de aansluiting tussen financieringsmogelijkheden te optimaliseren. In Gelderland is bijvoorbeeld een netwerk gevormd met deelname van Cultuur Oost, het VSBfonds en het Mondriaan Fonds.

Ten slotte vragen de leden van de BBB of bij de verdere uitwerking van het cultuurbeleid ook wordt gekeken naar de positie van cultuurvormen die sterk verbonden zijn met de identiteit van dorpen en regio's, waaronder lokale tradities, verenigingen en immaterieel erfgoed.

Ik heb grote waardering voor alle lokale tradities en immaterieel erfgoed dat ons land rijk is. Immaterieel erfgoed is een belangrijke factor binnen onze samenleving, en in mijn cultuurbeleid. Het Rijk werkt via het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland samen met provincies en gemeenten om alle vormen van cultuurbeoefening mogelijk te maken in heel Nederland. Het Fonds voor Cultuurparticipatie onderzoekt hoe zij in de volgende beleidsperiode de regionale culturele infrastructuur nog meer kan versterken, in heel het land, maar juist ook buiten de grote steden. Deze onderzoeken vinden plaats in West-Brabant en de provincie Groningen.